Historische Huizen Gent en Universiteit Gent stellen voor: In de ban van de tijd

Tijd, niets is meer vertrouwd en tegelijk zo ongrijpbaar. Soms gaat hij razendsnel, dan weer tergend traag. De tentoonstelling 'In de ban van de tijd' toont tot de verbeelding sprekende objecten en geschriften die al sinds eeuwen dit mysterie proberen te ontrafelen. Sven Speybrouck en Maarten Van Dyck nemen de bezoeker mee op ontdekkingsreis, gewapend met een audiogids ontwikkeld door het Geluidshuis. De tentoonstelling loopt tot 25 maart 2018.

'In de ban van de tijd' gaat over een van de meest fascinerende fenomenen aller tijden: de Tijd. Niets is meer vertrouwd en tegelijk zo ongrijpbaar. Soms gaat hij razendsnel. Soms tergend traag. Wat je ook probeert, je krijgt er geen vat op. Met tot de verbeelding sprekende objecten en geschriften die al sinds eeuwen dit mysterie proberen te ontrafelen, brengt deze tentoonstelling een ode aan al die wetenschappers, instrumentenbouwers, ingenieurs en avonturiers die eeuwenlang gezocht hebben naar een antwoord op die ene wetenschappelijke vraag: ‘Hoe laat is het?’

Samen met Sven Speybrouck, de man van o.a. Interne Keuken op Radio 1 en Publiek Geheim op Canvas, en filosoof en wetenschapshistoricus Maarten Van Dyck, tevens curator van de tentoonstelling, gaat de bezoeker, gewapend met een audiogids, op ontdekkingsreis. Sven vraagt Maarten de oren van het lijf, nieuwsgierig naar de *petites histoires* achter dit hersenbrekende topic.

Vijf objecten

In de ban van de tijd vertrekt vanuit vijf objecten. Twee daarvan lijken heel eenvoudig: een rechte lijn op de grond en een ronde kogel aan een stuk touw. De andere drie zijn complexer: een draaibare hemelbol die bestaat uit een aantal metalen ringen en twee mechanische apparaten met bewegende onderdelen.

Alle vijf vinden ze hun oorsprong in telkens een andere periode uit de geschiedenis. De tijd verbindt ze met elkaar. Het zijn objecten die tussen de wetenschap, technologie en kunst van hun tijd staan. Het gebruik ervan stelde de mens in staat om het verloop van de tijd op verschillende manieren uit te beelden. Tegelijkertijd waren het ook objecten van verbeelding die opdoken in schilderijen, illustraties, of later in films. Door hun relatie tot de tijd werden ze steeds als bijzonder betekenisvol ervaren. Het is die betekenis die de tentoonstelling probeert over te brengen.

Het tentoonstellingsverhaal begint op het einde van de dertiende eeuw, wanneer een klooster als de Sint-Pietersabdij één van de meest centrale plaatsen voor kennis is. Tijdens de zes volgende eeuwen verandert het Europese wereldbeeld totaal en de vijf centrale objecten in de tentoonstelling spelen daar stuk voor stuk een belangrijke rol in. De tentoonstelling eindigt in de negentiende eeuw, de periode waarin de moderne onderzoeksuniversiteiten vorm beginnen te krijgen.

De tijd in de abdij

Het is geen toeval dat de Sint-Pietersabdij deze tentoonstelling over tijdmeting brengt. In de middeleeuwen waren de abdijen dé kenniscentra bij uitstek. Geestelijken bestudeerden de natuur als de perfecte schepping van God. Het waren ook de kloosterlingen die het snelst de nood voelden om op zoek te gaan naar manieren om de tijd te meten. Het leven in een middeleeuws klooster was immers een voortdurende herhaling van steeds weer dezelfde handelingen. De dag was ingedeeld in een aantal vaste blokken waarin werd gegeten, gewerkt, gestudeerd, geslapen, gebeden, gezongen, enzovoort. Het klokkengelui ritmeerde de dag van de monniken. Eén broeder was verantwoordelijk voor de dagindeling en moest op gezette tijden de klokken luiden. Alleen: het uurwerk bestond nog niet. Hoe kon die dan weten hoe laat het was? Dat bepaalde hij door naar de stand van de zon te kijken, met een zonnewijzer, of ‘s nachts naar de stand van de sterren. Als het bewolkt was, brandde hij kaarsen of zong een reeks psalmen. Denk maar aan Broeder Jakob, van het bekende kinderliedje…

Topstuk

Het absolute topstuk in de tentoonstelling komt echter uit Wenen. Het Technisches Museum Wien stond na een voorafgaand verkennend bezoek van de chef behoud en beheer van het museum, de uitzonderlijke bruikleen toe van een planetaire klok die in 1554 door de keurvorst van Pfalz-Neuburg in Tübingen werd besteld bij astronoom en wiskundige Philipp Immser. Het is een prachtig voorbeeld van hoe men in de zestiende eeuw begon uit te pakken met de vindingrijkheid en de creativiteit van de menselijke geest. De klok is een van de oudste en belangrijkste exemplaren in haar soort en mocht het museum in Wenen in de voorbije twintig jaar slechts drie maal verlaten!

Het uurwerk toont dan ook veel meer dan de tijd. Naast een kalender en een gewone uurwijzer, zijn ook de lengte van de dagen en nachten te zien en de tijdstippen waarop de zon zal opkomen en ondergaan. Bovenop het uurwerk beweegt een vrouw in één uur rondom de toren, terwijl ze met haar hand de minuten aanwijst. Om het kwartier gaat één van de deuren op de hoeken open en verschijnt er een jongeling, een volwassen man, een bejaarde, of de dood. De figuren op de etage erboven duiken op astronomisch bepaalde tijdstippen op en stellen de verschillende planeten voor. Bovenop de constructie rust een hemelglobe, die in vierentwintig uur om haar as draait. Zo toont het uurwerk ook de beweging van de maan en de sterren.

Immser werkte meer dan vier jaar aan dit uurwerk, drie jaar langer dan oorspronkelijk gepland. De keurvorst verplichtte hem op een bepaald moment om tegen zijn zin met een extra uurwerkmaker samen te werken om het complexe kunstwerk alsnog te kunnen afwerken. Het mocht echter niet baten. De opdrachtgever heeft het uurwerk nooit zien werken…

De Boekentoren

De tentoonstellingsmakers vertellen dit verhaal niet alleen door middel van prachtige, zeldzame objecten van bruikleengevers uit binnen- en buitenland. Ze hadden ook een immense schatkamer ter hunner beschikking: een toren vol historische boeken die slechts een paar honderd meter verwijderd ligt van de Sint-Pietersabdij. Op hun manier tonen ook die boeken de tijd. Ze hebben elk een heel parcours afgelegd, sommigen behoorden oorspronkelijk zelfs tot de collectie van de Sint-Pietersabdij, voor ze in de negentiende eeuw in de bibliotheek van de dan net opgerichte universiteit terechtkwamen. Ze werden honderden jaren geleden geschreven, gedrukt, en gelezen, en dragen vaak heel directe sporen van het verloop van de tijd. Door hun blijvende aanwezigheid laten ze het verleden nog steeds een deel van het heden zijn.

Audiogids met ‘Jongens en Wetenschap-man’ Sven Speybrouck en Het Geluidshuis

Zoals meestal het geval is in tentoonstellingen met het kwaliteitsmerk van Historische Huizen Gent, is de audiogids bij de tentoonstelling ook nu weer veel meer dan men van een klassieke audiogids verwacht. Samen met samensteller Maarten Van Dyck ontrafelt Sven Speybrouck op Interne Keukenachtige-manier het soms toch complexe vraagstuk van de tijdmeting. Met een flinke dosis jongensachtige nieuwsgierigheid en een portie humor slagen ze erin om de bijwijlen ingewikkelde kennis voor iedereen bevattelijk en interessant te maken. Ze worden hierin bijgestaan door Het Geluidshuis, een productiehuis dat bekend staat om zijn meesterlijke communicatie. Op het einde van de tentoonstelling zetten die de kers op de taart, zodat de bezoeker de tentoonstelling kan uitwandelen op het ritme van de tijd en met een glimlach op de lippen.

Locatie

Sint-Pietersabdij, Sint-Pietersplein 9, 9000 Gent

Openingsuren

Van dinsdag t.e.m. zondag: 10.00u-18.00u Gesloten op maandag, behalve op Paasmaandag

Tarieven

Individueel tarief: 10 euro

Gentenaars, leerkrachten, senioren 65+, Gentse Uitpashouders: 7.5 euro Jongeren 19-25 jaar: 3 euro
Gentse Uitpashouders met kansentarief: 2 euro

De tentoonstelling is gratis voor kinderen en jongeren onder de 19 jaar.

Meer info over de tarieven op www.sintpietersabdijgent.be

Contact

Historische Huizen Gent

09 266 85 00

historischehuizen@stad.gent

www.sintpietersabdijgent.be

www.facebook.com/historischehuizengent www.facebook.com/sintpietersabdijgent

Groepen

Vraag je groepsbezoek aan bij BoekjeBezoek via het webformulier op onze website of 09 210 10 75.

Nocturnes

Geertrui Ryckaert, geertrui.ryckaert@stad.gent, 09 266 85 07, 0475 54 08 09

SAMENWERKING MET UGENT IN HET KADER VAN OUT OF THE BOX NAAR AANLEIDING VAN 200 JAAR UGENT

In de ban van de tijd is een van de vier tentoonstellingen die werden samengesteld in het kader van het Out of the Box-project. Naar aanleiding van de tweehonderdste verjaardag van Universiteit Gent zendt het Gents Universiteitsmuseum (GUM) daarvoor haar academische erfgoedcollecties uit naar vier cultuurhuizen in de stad om daar in een verrassende context een verhaal over wetenschap te brengen. Naast de Sint-Pietersabdij, verleenden ook de Sint-Baafskathedraal (Whale spotting), Design museum Gent (Take control – Lose control) en Museum Dr. Guislain (Recollection of the Abyss) hun medewerking.
http://www.ugent.be/200/outofthebox

GEMINI
CANCER
TAVRVS
LEO
ARIES
VIRGO
PISCES
LIBRA
AQVARIVS
SCORPIVS
CAPRICORNVS
SAGITTARIVS

ET COGNOSCETIS VERITATEM
ET VERITAS LIBERABIT VOS

©Michiel Hendryckx

Contact

- Geertrui Ryckaert, e-mail geertrui.ryckaert@stad.gent, tel. 09 266 85 07, 0475 54 08 09

Bevoegd

Mevrouw Annelies Storms
Schepen van Cultuur, Toerisme, en Evenementen, stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent, tel. 09 266 51 45, e-mail: schepen.storms@stad.gent

OVER STAD GENT

Gent, de hoofdstad van Oost-Vlaanderen, biedt de zeldzame combinatie van de intimiteit van een compacte stad en de openheid van een metropool. Met meer dan 259.000 inwoners en 74.000 studenten is Gent de tweede grootste stad van Vlaanderen en de grootste studentenstad. Veelzijdig, historisch en eigentijds tegelijk. De Stad Gent stimuleert als lokale overheid zoveel mogelijk initiatief van haar burgers om zo te werken aan een open, solidaire, duurzame, wijze en kindvriendelijke stad. Samen bouwen we aan ‘gent: zoveel stad’. Meer info via www.stad.gent.

Stad Gent
persruimte